

HISTORIEN OM WALLBY

Wallby är en gammal herrgård, vackert belägen i byn Skirö, ofta kallad "Smålands trädgård". Godset har omväxlande varit känt som Ballaby, Wallaby, Wahlby och sedan länge Wallby. Enligt en berättelse beslöt sig ägaren Mårten Brenner i slutet av 1600-talet för att döpa om godset från den något krångliga "Ballaby" till "Wallby". För att göra det officiellt höll han en stor fest på Fröjdabacke, slutningen ovanför godset. En stor tunna öl togs upp för att lägga till festligheterna. Men efter att ölen tagit slut och festen avslutats sjöng gästerna: "Kranen är slut, och tunnan är torr, men godset heter fortfarande Ballaby som förut!" Namnet "Ballaby" fortsatte att förekomma i dokument så sent som 1737.

Skirö, med sin bördiga jord och riktiga fiske, har länge attraherat framstående gods som Wallby, vid sidan av andra herrgårdar. Under Sveriges stormaktstid på 1600-talet ägde rika och inflytelserika familjer som Bielke, de la Gardie, Horn, Posse, Sparre, Ulfsparré, Ulfsax, Gruys, Hierta, Roos, Liliehök, Brahe och Banér gods i området. På 1700-talet övergick ägandet till officersfamiljer som Lundman, Rothlieb, Nyman, Snoilsky, Lothigius, Fröberg, Odencrantz, Stålhammar och Utterbom.

Fastighetsägande innebar dock inte nödvändigtvis bosättning. Från 1200-talet fram till 1833, då domaren Johan Nyman permanent flyttade till Wallby, besökte godsägarna vanligtvis bara tillfälligt. Fastboende var mer benägna att vara förvaltare, arrendatorer, smeder, fiskare och andra arbetare som skötte den dagliga driften av godset. Wallby har alltid i första hand varit en skogsgård, med bördiga marker och lönsamma skogar. Historiskt sett användes mycket av den mark som nu är täckt av granar som betes- och ängsmark, med spridda eklundar fram till 1880-talet. Rester av detta tidigare landskap – stenmurar och rösen – är fortfarande synliga i skogen idag. Med tiden planterades granarna i etapper, vilket förvandlade landskapet till den skog det är idag.

Under slutet av 1800-talet gjordes under general Gustafs ägo (1870-1915) betydande utbyggnader av godsets åkermark. Stora stenblock sprängdes och drogs upp på Skirösjöns is på vintern, där de sjönk och rensade åkrarna för jordbruk. Många stenar krossades också och användes för att grusa gårdens vägar.

På 1940- och 1950-talen skötte Per Bråkenhielm Wallby som en traditionell gård med fokus på moderna tekniker som växtföljd, gödsling och jordanalys. Med åren övergick godset från manuellt arbete till mekanisering. Hästar ersattes av traktorer och nya maskiner, som hölastare, gjorde jordbruksprocessen effektivare.

En anmärkningsvärd händelse under Mårten Brennars ägotid var en besiktning av godset den 24 september 1672. Besiktningen bekräftade att Wallby uppfyllde de krav som krävdes för att behålla sin status som säteri, eftersom herrgårdar var skyldiga att underhålla byggnader av en viss kvalitet. Senare genomförde kornett Johan Nyman, som ägde Wallby 1731 till 1781, omfattande renoveringar. Ett av hans betydande projekt var att bygga en stor huvudbyggnad vinkelrätt mot den nuvarande herrgården. Rester av denna struktur kan än idag ses i en vägg vid uppfarten, markerad av en rad träd. Denna byggnad revs på 1840-talet under ägande av domaren Johan Nyman Bråkenhielm och den nuvarande herrgården uppfördes mellan 1848 och 1851.

I dag bor familjen Nyman på godset. Gården sköter skogsbruk, mest gran, men även en del lövträd. Betesmarkerna hålls öppna med hjälp av får, kor och hästar. Åkrarna producerar hö som blir till ensilage, det vill säga mat åt kor och hästar. Det finns också en veterinärklinik på gården, specialiserad på hästar, tillsammans med kurser för veterinärer. Dessutom finns det en hotell- och restaurangverksamhet, med många konferenser och gäster från hela världen, som avslutas med traditionellt julfirande i slutet av året.